

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av spårtrafiklagen samt ändring av lagen om transportservice

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av spårtrafiklagen samt ändring av lagen om transportservice (RP 65/2025 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- trafikråd Risto Saari, kommunikationsministeriet
- budgetråd Panu Kukkonen, finansministeriet
- chef Kaisa Sainio, Transport- och kommunikationsverket
- trafikingenjör Juho Björkman, Helsingfors stad
- direktör Jonna Juslin, VR-Group Ab
- verkställande direktör Lauri Helke, Fenniarail Oy
- operativ direktör Jonna Anttila, Tampereen Raitiotie Oy
- projektchef Eero Hemming, Yara Suomi Oy
- logistikchef Ilkka Hamunen, Skogsindustrin rf
- expert Jouni Lind, Delegationen för bantrafiksbranschen (RAINE), företrädar även Arbetsgivarerna för servicebrancherna PALTA rf
- ordförande Markku Lehtinen, Rautatiealan Unioni RAU ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Samkommunen Helsingforsregionens trafik.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i spårtrafiklagen och lagen om transportservice.

I spårtrafiklagen föreslås det en ändring genom vilken möjligheten att använda materiel avsedd för östlig internationell trafik vid virkes- och kemikalietransporter inom Finland förlängs till utgången av 2028. Det gällande undantaget tillåter att materielen används vid virkes- och kemika-

Betänkande KoUB 13/2025 rd

lietransporter inom Finland till utgången av 2026. Det är nödvändigt att förlänga möjligheten till undantag för att företagen ska ha tillräckligt med tid att skaffa tillräckligt med sådan materiel för virkes- och kemikalietransporter inom Finland som uppfyller kraven i Europeiska unionens lagstiftning.

I spårtrafiklagen och lagen om transportservice föreslås vissa ändringar som gäller spårbunden stadstrafik. Den viktigaste ändringen innebär att planer för byggande av ett nytt bannät för spårbunden stadstrafik ska lämnas till Transport- och kommunikationsverket när ett sådant nytt bannät planeras i ett område där det inte sedan tidigare finns tunnelbane- eller spårvägstrafik. Syftet med den föreslagna ändringen är att säkerhetsaspekter bättre än tidigare ska beaktas vid planeringen och byggandet av bannät för spårbunden stadstrafik. Med stöd av gällande bestämmelser har Transport- och kommunikationsverket möjlighet att påverka bannätsförvaltare för och utövarer av spårbunden stadstrafik först när de lämnar in sina säkerhetsstyrningssystem till verket. Säkerhetsstyrningssystemen lämnas i regel in först när det är meningen att inleda trafiken på bannätet, och detta är mycket sent i fråga om många lösningar.

I spårtrafiklagen och lagen om transportservice föreslås dessutom vissa andra ändringar som är av teknisk natur.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 april 2026. De bestämmelser som gäller möjligheten att använda materiel avsedd för östlig internationell trafik vid transporter inom Finland föreslås dock träda i kraft den 1 januari 2027 och gälla till utgången av 2028.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Kontinuitet i transporterna av virke och kemikalier

(1) Utskottet välkomnar att det i propositionen föreslås att möjligheten att använda materiel för internationell trafik i öst (OSJD/GOST) vid transporter av virke och kemikalier på järnväg inom Finland förlängs med två år fram till utgången av 2028. Utskottet anser att det på grund av bristen på lämplig övrig transportmateriel i nuläget är i praktiken nödvändigt för att trygga kontinuiteten i dessa transporter.

(2) Enligt uppgifter till utskottet är den föreslagna tilläggs tiden på två år dock den längsta möjliga. Enligt uppgift förutsätter kommissionen att Finland i fortsättningen rapporterar till kommissionen hur anskaffningen av materiel som uppfyller EU-kraven framskrider och att Finland så snart som möjligt återgår till att följa EU-lagstiftningen i fråga om materielen.

(3) Sakkunniga har ansett det vara bra att det i propositionen föreskrivs om ett tydligt slutdatum för att tillåta användning av vagnar enligt OSJD/GOST-standarderna i trafik inom Finland. Utskottet anser att förslaget skapar klarhet i nuläget och i fortsättningen också gör det möjligt att planera anskaffningar av ny materiel och fatta behövliga investeringsbeslut.

Betänkande KoUB 13/2025 rd

Ökad säkerhet i den spårbundna stadstrafiken

(4) Propositionen syftar dessutom till att förbättra säkerheten inom den spårbundna stadstrafiken, det vill säga i tunnelbane- och spårvägstrafiken. Den spårbundna stadstrafiken har på senare tid utvidgats till nya områden i Finland, och enligt den praktiska erfarenheten förekommer det mer säkerhetsrisker och olyckor än vanligt när trafiken inleds.

(5) Utskottet välkomnar i princip att propositionen syftar till att säkerhetshöjande åtgärder beaktas redan när spårbunden stadstrafik planeras. Enligt propositionen ska Transport- och kommunikationsverket så tidigt som möjligt tillställas en plan för byggande av bannätet och verket ska utifrån anmälan bedöma projektets konsekvenser för säkerheten. Utskottet anser utifrån inkommen utredning att de föreslagna ändringarna främjar enhetligheten i de regler och den praxis som följs och att de bidrar till att utveckla spårtrafikens funktion och säkerhet.

(6) Sakkunniga har välkomnat propositionens enhetliga krav på anmälan och i huvudsak också att konsekvenserna för säkerheten analyseras i samarbete med Transport- och kommunikationsverket. Det nya anmälningsförfarandet har dock också ansetts öka den administrativa bördan något. Sakkunniga har betonat att samma slutresultat kunde ha uppnåtts genom att effektivisera det praktiska samarbetet i planeringsfasen. Under utfrågningen framfördes det att de nya anmälnings- och rapporteringsskyldigheterna kan vara särskilt belastande för mindre aktörer.

(7) Utskottet konstaterar utifrån inkommen utredning att man vid genomförandet av regleringen, i det behövliga samarbetet och i planeringen av myndighetsprocesserna bör se till att olika aktörer inom stadsspårprojekt inte orsakas onödig administrativ börda eller onödiga dröjsmål med tillämpningen av regleringen. Utskottet betonar att genomförandet av regleringen och uppnåendet av målen för regleringen kräver att det utvecklas täta och fungerande praktiska samarbetsmodeller mellan olika aktörer.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 65/2025 rd utan ändringar.

Betänkande KoUB 13/2025 rd

Helsingfors 10.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jouni Ovaska cent
vice ordförande Timo Furuholm vänst
medlem Pekka Aittakumpu saf
medlem Marko Asell sd
medlem Heikki Autto saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Petri Huru saf
medlem Aleksi Jäntti saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Mauri Kontu cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Mats Löfström sv
medlem Jani Mäkelä saf
medlem Martin Paasi saml
medlem Pinja Perholehto sd.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.